

Abatuda a trets la darrera óssa autòctona del Pirineu

Sis caçadors francesos maten Cannelle mesos després que Papillon, el degà dels mascles, morís de vell. Aquests fets han reobert la polèmica sobre la reintroducció de l'ós bru.

Els óssos tornen a ser notícia. I, una vegada més, es reobre la polèmica sobre la reintroducció d'aquests animals als Pirineus a través del programa Life. Tot va començar per Tots Sants, quan un grup de caçadors francesos va abatre a trets l'óssa Cannelle, l'última femella autòctona que quedava a les comarques de muntanya. Els fets van succeir al departament francès dels Pirineus Atlàntics, al terme d'Urdòs, quan aquest grup de sis caçadors van ensopegar amb l'óssa bruna, que anava amb un cadell. Segons la versió dels caçadors, la cria va atacar els gossos que portaven i, abans que l'óssa prengués partit i l'incident acabés en tragèdia, van disparar contra la mare. Segons ells, doncs, van matar Cannelle en defensa pròpia. Però sembla que hi ha alguns punts foscos en la història que s'explica, raó per la qual el Govern francès ha decidit obrir una investigació per esclarir què va passar exactament, segons va informar el ministre d'Ecologia d'aquest estat, Serge Lepeltier. La notícia ha estat rebuda com un gerro d'aigua freda pel món ecologista, ja que el traspàs de l'última óssa autòctona dels Pirineus es produeix quatre mesos després que Papillon, el mascle degà dels plantígrads que habiten aquestes muntanyes, morís de vell. A això cal afegir la incertesa pel futur de l'osset, de només deu mesos, massa jove per campar sol.

Davant d'aquesta situació, sembla clar que perilla el programa Life. Aquest experiment conservacionista es va posar en marxa el 1996, quan es va constatar que l'espècie s'extingiria sense remei. Al Pi-

rineu occidentà, de fet, ja no gairebé cent anys que havien desaparegut els óssos, que, juntament amb els llops, compartien el dubtós honor de ser les bèsties més temudes i, a la vegada, les més perseguides per l'home. El fet que França donés suport a aquest programa ecologista promogut per la Unió Europea tenia conseqüències a l'altra banda de la frontera. Hostalers i ramaders es van queixar reiteradament de la manca d'informació.

Tanmateix, malgrat la polèmica, entre l'estiu de 1996 i el de 1997 es van alliberar tres óssos procedents d'Eslovènia. Es tractava de les femelles Melba i Giva, que van arribar prenyades, i el mascle Pyros. Melba va córrer la mateixa sort que Cannelle. El 1997 un caçador francès va trobar-se amb l'óssa i, al·legant que es va sentir amenaçat, la va matar a trets. En aquella ocasió, però, no hi va haver tantes reaccions.

Ara els ecologistes no han dubtat a qualificar de crim la mort de Cannelle. S'ha qüestionat que els caçadors anessin amb gossos a una zona en què ja s'havia informat que hi havia óssos, la qual cosa pot indicar, presumptament, certa premeditació. La resposta de distintes entitats d'una i altra banda de la frontera ha estat de condemna als caçadors, però també de reivindicació de més óssos perquè es pugui garantir l'èxit del programa. La consanguinitat de la comunitat sorgida dels tres óssos alliberats (d'uns dotze plantígrads actualment) dificulta l'èxit de la seva reproducció després que hagi mort l'última femella cent per cent pirinenca. Pitjor encara serà la mort del seu fill, si no aconsegueix passar l'hivern tot sol, ja

A diferència de la cordillera Cantàbrica, on la protecció dels óssos brus compta amb el respecte dels caçadors i una vigilància extrema, al Pirineu la reintroducció d'aquesta espècie està trobant força en-trebancs. Tants, que alguns no volen sentir a parlar de tornar a intentar-ho.

que es tractava d'una cria de Nere, fruit al seu torn de Pyros i Giva. O, el que és el mateix, el cadell confirmava el creuament dels plantígrads eslovens i autòctons i, amb això, podia quedar garantida la supervivència de l'espècie.

El cas de Cannelle també ha arribat a Madrid. La ministra de Medi Ambient, Cristina Narbona, s'ha mostrat disposada a treballar colze a colze amb l'estat francès per protegir els óssos. Fins i tot ha fet arribar una carta al seu homòleg francès en què proposa d'habilitar mètodes de col·laboració per evitar l'extinció de l'ós bru. Lepeltier ha anat més enllà i ha arribat a insinuar que es prohibirà la caça en zones on hi hagi óssos i que, abans que s'acabi l'any, es decidirà si s'alliberen més exemplars. De moment, el que ja ha ordenat la prefectura del departament dels Pirineus Atlàntics és la prohibició de caçar on ha quedat l'osset de deu mesos, així com passejar amb gossos per la zona, situada entre Urdòs i Etsaut. Fins i tot Jacques Chirac, president de la República, ha lamentat la mort de l'óssa i l'ha qualificada de "gran pèrdua per a la biodiversitat de França i Europa", tota una declaració d'intencions. Per la seva ban-

da, l'organització ecologista WWF/Aдена s'ha mostrat partidària de demandar els caçadors que van abatre Cannelle per depurar possibles responsabilitats penals. Paral·lelament, l'executiu francès continua amb la investigació, que preveu l'estudi exhaustiu del cadàver de l'animal en un laboratori de Tolosa de Llenguadoc. L'autòpsia, de fet, podria esclarir els perquè de la mort. Si els forenses determinen que l'óssa no va atacar prèviament els caçadors, aquests s'haurien d'enfrontar amb penes de presó, segons les sentències a les quals s'arribés amb la legislació francesa.

Mentrestant, la Generalitat catalana ha anunciat que no descarta alliberar algun

altre exemplar d'ós al vessant atlàntic del Pirineu, a la Vall d'Aran. El diari *La Vanguardia* recollia recentment unes declaracions del director general de Medi Natural, Ramon Luque, en què afirmava que caldrien "acords transfronterers", però que el Govern català estava disposat a col·laborar amb totes les administracions implicades. No opinen el mateix les autoritats araneses, que ja han fet públic el seu rebuig a l'alliberament de més óssos al territori malgrat les generoses compensacions que reben els ramaders per cada ovella que els mata aquest animal.

Anna Sàez

El programa Life té més de deu anys

El 1993, els governs de Catalunya, Aragó, Navarra, Espanya i França van signar el projecte Life per a la recuperació de la gran fauna pirinenca. Aquest projecte tenia com a objectiu la recuperació de tres espècies que es trobaven en perill d'extinció: l'ós bru, el trençalòs i el bucardo o cabra salvatge. Pel que fa als óssos, el capítol més conflictiu d'aquest programa per les reticències i els prejudicis dels habitants de la muntanya, el 1996 es van alliberar dues femelles, i un any després, un mascle, que es van reproduir amb èxit. Tots tres exemplars van ser reintroduïts a França, però el seu hàbitat s'ha desplaçat cap a la Vall d'Aran i el nord del Pallars Sobirà i l'Alta Ribagorça. A. S.